

*Cyklus katechezí
Jubileum 2025*

***JEŽÍŠ KRISTUS
NAŠE NADĚJE***

**Papež František
Papež Lev XIV.**

Papež František

Papež Lev XIV.

Cyklus katechezí

Jubileum 2025

Ježíš Kristus, naše naděje

© 2025 Copyright: www.vaticannews.va/cs.html

© Copyright Imagen portada: Gennaro Leonardi / Shutterstock.com y Marco Iacobucci Epp / Shutterstock.com

OBSAH

Ježíšův rodokmen (Mt 1,1-17) Vstup Syna Božího do dějin

Nikoli člověk, ale jedině Bůh zachraňuje

Napodobujeme příklad svatého Josefa

O naději v tajemství Navštívení

Bůh nepřichází na svět s hlasitými proklamacemi

Jako Tři králové na cestě ke Kristu, naději všech národů

Představení Ježíše v Chrámě

Bůh se dává nalézt, když s láskou opětuje jeho otcovství

Existují setkání, která rozjasňují život a přinášejí naději

Evangelium mohou hlásat pouze smíření lidé

Bůh nemůže projít kolem, aniž by hledal ztracené

Boží láska je zdarma, dávání druhým osvobozuje srdce

O marnotratném synu

Bůh řídí dějiny, i když se nám někdy zdá nepřítomný nebo vzdálený.

Milosrdný Samaritán

Bůh si nevytváří žebříčky, ale plně dává sám sebe

Není volání, které by Bůh neslyšel

Nenechme se paralyzovat zklamáním

Víra postupně proměňuje náš život

Prosme Boha, aby uzdravil naši komunikaci

Ježíš Kristus, naše naděje I

Ježíšovo dětství

Ježíšův rodokmen (Mt 1,1-17)

Vstup Syna Božího do dějin

Středa, 18. prosince 2024, papež František

Drazí bratři a sestry, dobrý den!

Dnes zahajujeme cyklus katechezí, který bude probíhat po celý Jubilejní rok. Tématem tohoto cyklu katechezí je „Ježíš Kristus, naše naděje“: je to právě on, kdo je cílem naší pouti, a on sám je cestou, po které máme jít.

První část se bude zabývat Ježíšovým dětstvím, o němž nám vyprávějí evangelisté Matouš a Lukáš. (srov. Mt 1-2; Lk 1-2) Evangelia o Ježíšově dětství líčí Ježíšovo panenské početí a jeho narození z Mariina lůna; připomínají mesiášská proroctví, která se na něm naplnila, a hovoří o právním otcovství Josefa, který narouboval Božího Syna na „kmen“ davidovské dynastie. Představují nám kojence, dítě a dospívajícího Ježíše, který se podřizuje svým rodičům a zároveň si uvědomuje, že je zcela oddán Otci a jeho království. Rozdíl mezi oběma evangelisty spočívá v tom, že zatímco Lukáš líčí události očima Marie, Matouš tak činí očima Josefa, přičemž trvá na tak bezprecedentním otcovství.

Matouš otevírá své evangelium i celý novozákonní kánon „rodokmenem Ježíše, syna Davidova, syna Abrahamova“ (Mt 1,1). Jde o výčet jmen, která se vyskytují již v Hebrejských písmech, aby ukázal pravdivost dějin a pravdivost lidského života. Ve skutečnosti je „rodokmen Páně pravdivou historií, kde jsou přítomna některá problematická jména a zdůrazněn hřích krále Davida (srov. Mt 1,6). Vše však končí a rozkvétá v Marii a v Kristu (srov. Mt 1,16).“ (List o obnově studia církevních dějin, 21. listopadu 2024.) Pak se objevuje pravda o lidském životě, který přechází z jedné generace na druhou a přináší tři věci: jméno, které zahrnuje jedinečnou identitu a poslání; příslušnost k rodině a národu; a konečně přilnutí víry k Bohu Izraele.

Genealogie je literárním žánrem, tedy vhodnou formou pro předání velmi důležitého poselství: nikdo si nedává život sám, ale dostává ho jako dar

od druhých; v tomto případě jde o vyvolený lid a ty, kteří dědí tento odkaz.

Na rozdíl od starozákonních rodokmenů, kde se objevují pouze mužská jména, protože v Izraeli je to otec, kdo svému synovi uděluje jméno, se však v Matoušově seznamu Ježíšových předků objevují i ženy. Najdeme jich pět: Tamar, Judova snacha, která po ovdovění předstírá, že je prostitutkou, aby svému muži zajistila potomka (srov. Gn 38); Rachab, prostitutka z Jericha, která umožní židovským zvědům vstoupit do zaslíbené země a dobýt ji (srov. J 2); Rút, Moábka, která ve stejnojmenné knize zůstane věrná své tchyni, stará se o ni a stane se prababičkou krále Davida; Batšeba, s níž David zcizoloží a poté, co nechá zabít jejího manžela, zplodí Šalomouna (srov. 2 Sam 11); a konečně Marie Nazaretská, manželka Josefa z rodu Davidova: z ní se narodí Mesiáš, Ježíš.

První čtyři ženy nespojuje to, že jsou hříšnice, jak se někdy říká, ale to, že jsou cizinky: jsou to ženy, které jsou cizí izraelskému lidu. Matouš ukazuje, že, jak napsal Benedikt XVI., „skrze ně vstupuje svět pohanů ... do Ježíšova rodokmenu - zviditelňuje se jeho poslání vůči Židům a pohanům“ (L'infanzia di Gesù, Milano-Città del Vaticano 2012, 15).

Zatímco předchozí čtyři ženy jsou zmiňovány vedle muže, který se z nich narodil, nebo toho, kdo ho zplodil, Marie naopak získává zvláštní význam: ona znamená nový začátek, ona sama je novým začátkem, protože v příběhu už není protagonistou plození lidské stvoření, ale sám Bůh. To je jasně patrné ze slovesa „narodil se“: „Jákož zplodil Josefa, manžela Marie, z níž se narodil Ježíš, zvaný Kristus“ (Mt 1,16). Ježíš je synem Davidovým, naroubovaným Josefem do této dynastie a předurčeným stát se Mesiášem Izraele, ale je také synem Abrahámovým a cizích žen, a proto předurčen být „světlem pohanů“ (srov. Lk 2,32).

Boží Syn, zasvěcený Otci s posláním zjevit jeho tvář (srov. J 1,18; J 14,9), vstupuje do světa jako všichni synové člověka, a to natolik, že v Nazaretě bude nazýván „synem Josefovým“ (J 6,42) nebo „synem tesařovým“ (Mt 13,55). Pravý Bůh a pravý člověk.

Bratři a sestry, probudme v sobě vděčnou paměť našich předků. A především děkujeme Bohu, který nás skrze matku církev zrodil k věčnému životu, k životu Ježíše, naší naděje. Děkuji.

Zpět na [OBSAH](#)

Nikoli člověk, ale jedině Bůh zachraňuje

Středa, 22. 1. 2025, papež František

Dobrý den, drazí bratři a sestry!

Dnes pokračujeme v katechezích jubilejního cyklu o Ježíši Kristu, naší naději.

Na začátku svého evangelia Lukáš ukazuje účinky proměňující moci Božího slova, které přichází nejen do síní chrámu, ale také do chudého domu mladé ženy Marie, která po zasnoubení s Josefem nadále žije ve své původní rodině.

Posel velikých Božích zvěstí, Gabriel, který svým jménem oslavuje Boží moc, je po Jeruzalémě poslán do vísky, o níž se hebrejská Bible nikdy nezmiňuje: do Nazareta. V té době to byla malá vesnice v Galileji na okraji Izraele, hraniční oblast s pohany a jejich poskvrnou.

Právě tam anděl přináší poselství zcela neslýchané formy a obsahu, a to natolik, že Mariino srdce je otřeseno, znepokojeno. Místo klasického pozdravu „pokoj tobě“ Gabriel oslovuje Pannu Marii výzvou „vesel se!“, „raduj se!“, pobídkou, která je milá dějinám spásy, protože ji používají proroci, když ohlašují příchod Mesiáše (srov. Sof 3,14; Jl 2,21-23; Zach 9,9). Je to výzva k radosti, kterou Bůh adresuje svému lidu, když končí vyhnanství a Hospodin dává pocítit svou živou a činnou přítomnost.

Bůh navíc Marii nazývá jménem lásky, které biblické dějiny neznají: kecharitoméne, což znamená „naplněná božskou milostí“. Maria je plná Boží milosti. Toto jméno říká, že Boží láska již dávno přebývala a stále přebývá v Mariině srdci. Vypovídá o tom, jak je „graciézní“, a především o tom, jak ji Boží milost vnitřně vycizelovala a učinila z ní své mistrovské dílo: milostiplnou.

Tento láskyplný přídomek, který Bůh dává pouze Marii, je hned doprovázen ujištěním: „Neboj se!“, „Neboj se!“, vždy nám Boží přítomnost dává tuto milost nezaleknout se, a tak i Marii říká: „Neboj se!“. „Neboj se!“ říká Bůh v dějinách Abrahamovi, Izákovi, Mojžíšovi:

„Neboj se!“ (srov. Gn 15,1; 26,24; Dt 31,8;). A říká to i nám: „Neboj se, jdi vpřed. Neboj se!“ „Otče, já se bojím...“; „A co děláte, když...“; „Promiňte, otče, řeknu vám pravdu: chodím k věstkyni...“; „Chodíte k věstkyni?“; „Ach ano: nechávám si číst z ruky...“. Prosím, nebojte se! Nebojte se! Nebojte se! To je přece krásné. „Jsem tvůj společník na cestách“: praví Bůh Marii. Všemohoucí, Bůh „nemožného“ (Lk 1,37) je s Marií, je s ní a vedle ní, je jejím společníkem, jejím hlavním spojencem, věčným „já-s tebou“ (srov. Gn 28,15; Ex 3,12; Žid 6,12).

Poté Gabriel oznamuje Panně své poslání a vyvolává v jejím srdci ozvěnu četných biblických pasáží, které odkazují na královský a mesiášský charakter dítěte, jež se jí má narodit, a na to, že toto dítě bude představeno jako naplnění dávných proroctví. Slovo shůry povolává Marii, aby se stala matkou Mesiáše, onoho dlouho očekávaného davidovského Mesiáše. Ona je matkou Mesiáše. On bude králem nikoliv lidským, tělesným způsobem, ale božským, duchovním způsobem. Jeho jméno bude „Ježíš“, což znamená „Bůh spasí“ (srov. Lk 1,31; Mt 1,21), což všem a navždy připomene, že nikoli člověk, ale jedině Bůh zachraňuje. Ježíš je ten, kdo naplňuje tato slova proroka Izaiáše: „Nebyl to posel, nebyl to anděl, ale on sám je vysvobodil; ve své lásce, v útrpnosti“ (Iz 63,9).

Toto mateřství otrásá Marii od základů. A jako inteligentní žena, kterou je, tedy schopná číst uvnitř událostí (srov. Lk 2,19.51), se snaží pochopit, rozeznat, co se jí děje. Maria nehledá vně, ale uvnitř, protože, jak učí svatý Augustin, „in interiore homine habitat veritas“ (De vera religione 39,72). A tam, v hloubi svého otevřeného, vnímavého srdce, slyší pozvání k důvěře Bohu, který pro ni připravil zvláštní „Letnice“. Stejně jako na počátku stvoření (srov. Gn 1,2) chce Bůh Marii „zastřít“ svým Duchem, silou schopnou otevřít to, co je uzavřené, aniž by to porušil, aniž by se dotkl lidské svobody; chce ji zahalit „oblakem“ své přítomnosti (srov. 1 Kor 10,1-2), aby Syn žil v ní a ona v něm.

A Maria se rozzáří důvěrou: je „lampou s mnoha světly“, jak říká Teofan ve svém Kánonu o zvěstování. Odevzdává se, poslouchá, dává prostor: je „svatební komnatou stvořenou Bohem“ (tamtéž). Maria přijímá Slovo ve svém vlastním těle, a tak se vrhá do největšího poslání, jaké kdy bylo svěřeno ženě, lidskému tvorů. Dává se do služeb: je plná všeho, nikoliv jako otrokyně, ale jako spolupracovnice Boha Otce, plná důstojnosti a

authority, aby, jak to učiní v Káně, spravovala dary božského pokladu, aby z něj mnozí mohli čerpat plnými rukama.

Sestry a bratři, učme se od Marie, Spasitelovy a naší Matky, abychom uměli otevřít sluch božskému Slovu, přijímat ho a opatrovat, aby proměnilo naše srdce ve stánky jeho přítomnosti, v pohostinné domovy, kde by vzrůstala naděje. Děkuji vám!

Zpět na [OBSAH](#)

Napodobujme příklad svatého Josefa

Středa, 29. 1. 2025, papež František

Drazí bratři a sestry, dobrý den!

Dnes pokračujeme v rozjímání o Ježíši v tajemství jeho původu, o němž vyprávějí evangelia o jeho dětství.

Jestliže Lukáš nám to umožňuje z pohledu jeho matky, Panny Marie, Matouš se naopak staví do perspektivy Josefa, muže, který přebírá Ježíšovo právní otcovství, naroubovává ho na Jesseho kmen a spojuje ho se zaslíbením daným Davidovi.

Ježíš je skutečně nadějí Izraele, která se naplňuje: je potomkem zaslíbeným Davidovi (srov. 2Sam 7,12; 1Kr 17,11), který učiní jeho dům „požehnaným na věky“ (2Sam 7,29); je výhonkem, který vyrůstá z kmene Jesseho (srov. Iz 11,1), „spravedlivým výhonkem“ určeným k vládě jako pravý král, který umí uplatňovat právo a spravedlnost (srov. Jer 23,5; 33,15).

Josef vstupuje na scénu v Matoušově evangeliu jako Mariin snoubenec. Pro Židy byly zasnuby skutečným právním svazkem, který připravoval to, co se mělo stát zhruba o rok později, tedy oslavu svatby. Právě tehdy žena přechází z péče svého otce do péče svého manžela, stěhuje se k němu a dává se k dispozici daru mateřství.

V této době Josef zjistil Mariino těhotenství a jeho láska byla podrobena těžké zkoušce. Tváří v tvář takové situaci, která by vedla ke zrušení zasnoubení, navrhoval Zákon dvě možná řešení: buď veřejný právní úkon, jako je předvolání ženy k soudu, nebo soukromý úkon, jako je předání dopisu s odmítnutím.

Matouš definuje Josefa jako „spravedlivého“ muže (zaddiq), muže, který žije podle Hospodinova zákona a který z něj čerpá inspiraci při každé příležitosti svého života. Josef tedy následuje Boží slovo a jedná promyšleně: nenechá se ovládnout instinktivními pocity a strachem vzít Marii k sobě, ale raději se nechá vést Boží moudrostí. Rozhodne se rozloučit s Marií v tichosti, v soukromí (srov. Mt 1,19). A právě tato

Josefova moudrost mu umožňuje neudělat chybu a učinit se otevřeným a poddajným vůči Pánovu hlasu.

Josef z Nazareta tak připomíná jiného Josefa, syna Jákovova, přezdívaného „pán snů“ (srov. Gn 37,19), tolik milovaného svým otcem a tolik nenáviděného svými bratry, kterého Bůh pozvedl dosazením na faraonův dvůr.

A teď, o čem sní Josef Nazaretský? Sní o zázraku, který Bůh vykoná v Mariině životě, a také o zázraku, který vykoná v jeho vlastním životě: přijmout otcovství schopné střežit, chránit a předávat hmotné i duchovní dědictví. Lůno jeho nevěsty je těhotné Božím příslibem, příslibem, který nese jméno, v němž je všem dána jistota spásy (srov. Sk 4,12).

Josef ve spánku slyší tato slova: „Josefe, synu Davidův, neboj se vzít k sobě Marii, nevěstu. Neboť dítě, které se z ní narodí, je z Ducha svatého; ona porodí syna a dáš mu jméno Ježíš, neboť on spasí svůj lid od jeho hříchů“ (Mt 1,20-21). Tváří v tvář tomuto zjevení Josef nežádá další důkazy, ale důvěřuje. Josef důvěřuje Bohu, přijímá Boží sen o svém životě a o životě své snoubenky. Vstupuje tak do milosti toho, kdo umí žít Boží zaslíbení s vírou, nadějí a láskou.

Josef při tom všem nevysloví ani slovo, ale věří, doufá a miluje. Nemluví „slovy do větru“, ale konkrétními činy. Patří do rodu těch, které apoštol Jakub nazývá těmi, kdo „uvádějí slovo v život“, převádějí je do skutků, do těla, do života. Josef důvěřuje Bohu a poslouchá: „Jeho vnitřní bdělost vůči Bohu ... se spontánně stává poslušností“ (Benedikt XVI., Ježíšovo dětství, Milán-Vatikán 2012, 57).

Sestry, bratři, prosme Boha také o milost více naslouchat, než mluvit, o milost snít Boží sny a zodpovědně přijímat Krista, který od okamžiku našeho křtu žije a roste v našem životě. Děkuji!

Zpět na [OBSAH](#)

O naději v tajemství Navštívení

Středa, 5. 2. 2025, papež František

Drazí bratři a sestry, dobrý den!

Dnes rozjímáme o kráse Ježíše Krista, naší naděje v tajemství Navštívení. Panna Maria navštěvuje svatou Alžbětu, ale je to především Ježíš, který v lůně své matky navštěvuje svůj lid (srov. Lk 1,68), jak říká Zachariáš ve svém chvalozpěvu.

Po úžasu a údivu nad tím, co jí anděl oznámil, Maria vstává a vydává se na cestu, jako všichni povolání v Bibli, protože „jediný čin, jímž člověk může odpovědět Bohu, který se zjevuje, je úkon neomezené disponibility“ (H. U. VON BALTHASAR, *Vocazione*, Roma 2002, 29). Tato mladá dcera Izraele nevolí ochranu před světem, nebojí se nebezpečí a odsudků druhých, ale vychází vstříc druhým.

Když se člověk cítí milován, zakouší sílu, která uvádí lásku do pohybu; jak říká apoštol Pavel, „Kristova láska nás nutí“ (2 Kor 5,14), pobízí nás, pohání nás. Maria cítí popud lásky a jde na pomoc ženě, která je její příbuznou, ale také starší ženě, která po dlouhém čekání přijímá nečekané těhotenství, které je v jejím věku namáhavé. Panna však také jde za Alžbětou, aby se s ní podělila o svou víru v Boha, který působí nemožné, a o naději v naplnění jeho zaslíbení.

Setkání obou žen vyvolává překvapivý dojem: hlas „plný milosti“, který Alžbětu vítá, vyvolává proroctví v dítěti, které tato stará žena nosí ve svém lůně, a vzbuzuje v ní dvojí požehnání: „Požehnaná tys mezi ženami a požehnaný plod života tvého“ A také blahoslavenství: „Blahoslavená, která jsi uvěřila, že se splní to, co ti bylo řečeno od Pána!“ (v. 45).

Tváří v tvář poznání mesiášské totožnosti svého Syna a svého mateřského poslání Maria nemluví o sobě, ale o Bohu, a vznáší chválu plnou víry, naděje a radosti, zpěv, který zní v církvi každý den při modlitbě nešpor: Magnificat (Lk 1,46-55).

Tato chvála Boha Spasitele, která tryská ze srdce jeho pokorné služebnice, je slavnostní památkou, která shrnuje a naplňuje modlitbu

Izraele. Je protkána biblickými ohlasy, což je znamením, že Maria nechce zpívat „mimo sbor“, ale sladit se s otci a vyzdvihnout Boží soucit s nepatrnými, s těmi maličkými, které Ježíš ve svém kázání prohlásí za „blahoslavené“ (srov. Mt 5,1-12).

Masivní přítomnost pašijového motivu činí z Magnificat také píseň vykoupení, která má v pozadí vzpomínku na vysvobození Izraele z Egypta. Všechna slovesa jsou v minulém čase, prodchnuta vzpomínkou na lásku, která vírou zapaluje přítomnost a nadějí osvětluje budoucnost: Maria zpívá o minulé milosti, ale je ženou přítomnosti, která ve svém lůně nosí budoucnost.

První část tohoto chvalozpěvu chválí Boží působení v Marii, mikrokosmu Božího lidu, který se plně přimyká ke smlouvě (v. 46-50); druhá část se rozprostírá nad Otcovým působením v makrokosmu dějin jeho dětí (v. 51-55), a to prostřednictvím tří klíčových slov: paměť - milost - zaslíbení.

Hospodin, který se sklonil nad malou Marií, aby v ní vykonal „veliké věci“ a učinil ji matkou Páně, začal zachraňovat svůj lid od exodu, pamětliv všeobecného požehnání slíbeného Abrahamovi (srov. Gn 12,1-3). Hospodin, Bůh věrný na věky, vyléval nepřetržitý proud milosrdné lásky „z pokolení na pokolení“ (v. 50) na lid věrný smlouvě a nyní zjevuje plnost spásy ve svém Synu, poslaném, aby lid zachránil od jeho hříchů. Od Abraháma až po Ježíše Krista a společenství věřících se tak pascha jeví jako hermeneutická kategorie pro pochopení každého následného osvobození až po to, které uskuteční Mesiáš v plnosti času.

Drazí bratři a sestry, prosme dnes Boha o milost, abychom uměli očekávat naplnění všech jeho zaslíbení; a aby nám pomohl přijmout Mariinu přítomnost v našem životě. Ať tím, že se zapojíme do její školy, všichni objevíme, že každá duše, která věří a doufá, „počne a zplodí Boží slovo“ (sv. Ambrož, Výklad evangelia podle Lukáše 2,26).

Zpět [OBSAH](#)

Bůh nepřichází na svět s hlasitými proklamacemi

Středa, 12. 2. 2025, papež František

Drazí bratři a sestry, dobrý den!

Na naší jubilejní cestě katechezí o Ježíši, který je naší nadějí, se dnes zastavíme u události jeho narození v Betlémě.

Boží Syn vstupuje do dějin a stává se naším společníkem na cestách a svou pouť začíná ještě v matčině lůně. Evangelista Lukáš vypráví, že jakmile byl počat, vydal se z Nazareta do domu Zachariáše a Alžběty; a poté, když bylo těhotenství dovršeno, z Nazareta do Betléma na sčítání lidu. Maria a Josef byli nuceni jít do města krále Davida, kde se Josef také narodil. Dlouho očekávaný Mesiáš, Syn Nejvyššího Boha, se podrobuje sčítání, tedy nechává se započítat a zapsat jako každý jiný občan. Podřizuje se nařízení císaře, císaře Augusta, který si myslí, že je pánem celé země.

Lukáš umisťuje Ježíšovo narození do „přesně datovatelného času“ a do „přesně určeného zeměpisného prostředí“, takže „univerzální a konkrétní se vzájemně dotýkají“ (Benedikt XVI., *L'infanzia di Gesù*, 2012, 77). Bůh, který přichází do dějin, neruší struktury světa, ale chce je prosvětlit a přetvořit zevnitř.

Betlém znamená „dům chleba“. Tam se pro Marii naplnily dny porodu a tam se narodil Ježíš, chléb sestoupivší z nebe, aby nasýtil hlad světa (srov. J 6,51). Anděl Gabriel oznámil narození mesiášského krále ve znamení velikosti: „Hle, počneš syna, porodíš ho a dáš mu jméno Ježíš. Bude veliký a bude se jmenovat Syn Nejvyššího; Pán Bůh mu dá trůn jeho otce Davida a bude kralovat nad domem Jákobovým navěky a jeho království nebude mít konce“ (Lk 1,32-33).

Ježíš se však narodí způsobem pro krále zcela nevídaným. Vždyť „zatímco byli na onom místě, naplnily se pro ni dny porodu. Porodila svého prvorozeného syna, zavinula ho do plenek a položila do jeslí,

protože v domě pro ně nebylo místo“ (Lk 2,6-7). Boží Syn se nenarodil v královském paláci, ale v zadní části domu, v prostoru, kde jsou zvířata.

Lukáš nám tak ukazuje, že Bůh nepřichází na svět s hlasitými proklamacemi, nezjevuje se v halasu, ale začíná svou cestu v pokoře. A kdo jsou první svědkové této události? Je to několik pastýřů: muži s minimální kulturou, zapáchající od neustálého kontaktu se zvířaty, žijící na okraji společnosti. Přesto vykonávají řemeslo, jímž se sám Bůh dává poznat svému lidu (srov. Gn 48,15; 49,24; Ž 23,1; 80,2; Iz 40,11). Bůh si je vybírá jako příjemce nejúžasnější zprávy, jaká kdy v dějinách zazněla: „Nebojte se, hle, zvěstuji vám velikou radost, která bude pro všechnen lid: dnes se vám v Davidově městě narodil Spasitel, který je Kristus Pán. Toto je pro vás znamení: najdete dítě zavinuté v plenkách, ležící v jeslích“ (Lk 2,10-12).

Místem, kam se má jít za Mesiášem, jsou jesle. Stává se totiž, že po tolika letech čekání „pro Spasitele světa, pro toho, pro něhož bylo všechno stvořeno (srov. Kol 1,16), není místo“ (Benedikt XVI., *L'infanzia di Gesù*, 2012, 80). Pastýři se tak dozvídají, že na velmi skromném místě, vyhrazeném zvířatům, se pro ně narodil dlouho očekávaný Mesiáš, který má být jejich Spasitelem, jejich pastýřem. Tato zpráva otevírá jejich srdce k úžasu, chvále a radostnému hlásání. „Na rozdíl od mnoha lidí, kteří se věnují tisícům jiných věcí, se pastýři stávají prvními svědky toho podstatného, tedy darované spásy. Jsou to ti nejpokornější a nejchudší, kteří umí událost Vtělení přijmout“ (Ap. list *Admirabile signum*, 5).

Bratři a sestry, vyprošujme si také milost, abychom byli jako pastýři schopni úžasu a chvály vůči Bohu a dokázali si vážit toho, co nám svěřil: našich talentů, našich charismat, našeho povolání a lidí, které nám postavil po boku. Prosme Hospodina, abychom uměli ve slabosti rozpoznat mimořádnou sílu Dítěte-Boha, který přichází obnovit svět a proměnit naše životy svým plánem plným naděje pro celé lidstvo.

Zpět na [OBSAH](#)

Jako Tři králové na cestě ke Kristu, naději všech národů

Středa, 19. 2. 2025, papež František

Drazí bratři a sestry.

V evangeliích o Ježíšově dětství je epizoda, která je vlastní Matoušovu vyprávění: návštěva mudrců. Několik mudrců, přilákaných zjevením hvězdy, která je v mnoha kulturách předzvěstí narození výjimečné osobnosti, se vydalo z Východu, aniž by přesně znali cíl své cesty. Jsou to mudrci, lidé, kteří nepatří k lidu smlouvy. Minule jsme hovořili o betlémských pastýřích, kteří byli v židovské společnosti odsunuti na okraj, protože byli považováni za „nečisté“; dnes se setkáváme s další kategorií, s cizinci, kteří přicházejí bezprostředně vzdát hold Božímu Synu, jenž vstoupil do dějin se zcela novým kralováním. Evangelia nám tedy jasně říkají, že chudí a cizinci jsou mezi prvními, kteří jsou pozváni k setkání s dítětem, které Bůh učinil Spasitelem světa.

Mudrci byli považováni za představitele jak prapůvodních národů, vzniklých ze tří Noemových synů, tak tří kontinentů známých ve starověku: Asie, Afriky a Evropy, stejně jako tří fází lidského života: mládí, zralosti a stáří. Mimo jakoukoli možnou interpretaci jsou to lidé, kteří nestojí na místě, ale stejně jako velcí povolání z biblických dějin cítí výzvu k pohybu, k vykročení. Jsou to muži, kteří se umí dívat dál než na sebe, umí se dívat vzhůru.

Přitažlivost hvězdy, která vychází na obloze, je vede na cestu do judské země, do Jeruzaléma, kde se setkávají s králem Herodem. Jejich naivita a důvěra, s níž se ptají na informace o nově narozeném židovském králi, se střetává s prozíravostí Heroda, který se rozrušen strachem, že přijde o trůn, okamžitě se snaží nahlédnout do situace, kontaktuje zákoníky a požádá je o průzkum.

Moc pozemského vládce tak ukazuje celou svou slabost. Zákoníci znají Písmo a králi sdělí místo, kde se podle Micheášova proroctví narodí vůdce a pastýř izraelského lidu (Mi 5,1): malý Betlém, a ne velký

Jeruzalém! Vskutku, jak připomíná Pavel Korint'ánům, „co je pro svět slabé, to si Bůh vyvolil, aby zahanbil silné“ (1 Kor 1,27).

Avšak zákoníci, kteří přesně znají místo, kde se měl Mesiáš narodit, ukazují cestu ostatním, ale sami se nepohnou! K naladění se na božské frekvence totiž nestačí znát prorocké texty, je třeba nechat se do nich zahloubat a dovolit Božímu slovu, aby oživilo touhu hledat, aby zažehlo touhu vidět Boha.

V tomto okamžiku se Herodes ve skrytu, jako podvodníci a násilníci, ptá mudrců na přesný okamžik zjevení hvězdy a podněcuje je, aby pokračovali v cestě a pak se vrátili a předali mu zprávy, aby se i on mohl jít poklonit novorozenému. Pro ty, kdo jsou připoutáni k moci, není Ježíš nadějí, kterou je třeba přivítat, ale hrozbou, kterou je třeba zlikvidovat!

Když mudrci odejdou, hvězda se znovu objeví a dovede je k Ježíši, což je znamení, že stvoření a prorocké slovo představují abecedu, s níž Bůh mluví a nechává se nalézt. Pohled na hvězdu vzbuzuje v těch mužích nezadržitelnou radost, protože Duch svatý, který hýbe srdcem každého, kdo upřímně hledá Boha, je také naplňuje radostí. Po vstupu do domu se mudrci pokloní, klaní se Ježíšovi a přinášejí mu vzácné dary, hodné krále, hodné Boha. Proč? Co vidí? Jeden starověký autor píše: vidí „skromné malé tělo, které na sebe vzalo Slovo, ale sláva božství jim není skryta. Vidí nemluvně, ale klanějí se Bohu“ (Kromatius z Akvileje, Komentář k Matoušovu evangeliu 5,1). Mudrci se tak stávají prvními věřícími mezi všemi pohany, obrazem církve shromážděné ze všech jazyků a národů.

Drazí bratři a sestry, dejme se i my do školy mudrců, těchto „poutníků naděje“, kteří s velkou odvahou obrátili své kroky, svá srdce a svůj majetek k Tomu, který je nadějí nejen Izraele, ale všech národů. Učme se uctívat Boha v jeho malosti, v jeho kralování, které nás nedrtí, ale osvobozuje a umožňuje nám důstojně sloužit. A nabízejme mu ty nejkrásnější dary, abychom vyjádřili svou víru a lásku.

Zpět na [OBSAH](#)

Představení Ježíše v Chrámě

Středa, 26. 2. 2025, papež František

Drazí bratři a sestry, dobrý den!

Dnes rozjímáme o kráse „Ježíše Krista, naší naděje“ (1 Tim 1,1) v tajemství jeho představení v Chrámu.

Ve vyprávění o Ježíšově dětství nám evangelista Lukáš ukazuje poslušnost Marie a Josefa vůči Zákonu Hospodinově a všem jeho předpisům. V Izraeli vlastně neexistovala povinnost představit dítě v Chrámu, ale ti, kdo žili v naslouchání Hospodinovu slovu a chtěli se mu přizpůsobit, to považovali za hodnotný zvyk. Tak to udělala i Anna, matka proroka Samuela, která byla neplodná; Bůh vyslyšel její modlitbu a ona, když se jí narodil syn, ho odnesla do chrámu a navždy ho obětovala Hospodinu (srov. 1 Sam 1,24-28).

Lukáš tedy vypráví o Ježíšově prvním bohoslužebném úkonu, o úkonu, který se odehrává ve svatém městě, v Jeruzalémě, který bude cílem celého jeho putování od chvíle, kdy se pevně rozhodne tam vystoupit (srov. Lk 9,51) a jít vstříc naplnění svého poslání.

Maria a Josef Ježíše nezačleňují jen do dějin rodiny, lidu, smlouvy s Pánem Bohem. Starají se o něj a o jeho růst, uvádějí ho do atmosféry víry a zbožnosti. A oni sami postupně rostou v pochopení povolání, které je daleko přesahuje.

V Chrámu, který je „domem modlitby“ (Lk 19,46), Duch svatý inspiruje, promlouvá k srdci starce: Simeona, příslušníka svatého Božího lidu vychovaného v očekávání a naději, který živí touhu po naplnění zaslíbení, jež Bůh dal Izraeli prostřednictvím proroků. Simeon cítí přítomnost Hospodinova Pomazaného v Chrámu, vidí světlo, které září uprostřed národů ponořených „do tmy“ (srov. Iz 9,1), a jde vstříc tomu dítěti, které se, jak prorokuje Izajáš, „narodilo pro nás“, je to syn, který „nám byl dán“, „Kníže pokoje“ (Iz 9,5). Simeon objímá ono dítě, které, malé a bezmocné, spočívá v jeho náručí; ale ve skutečnosti je to on, kdo nachází útěchu a plnost své existence tím, že ho drží u sebe. Vyjadřuje to

v chvalozpěvu plném pohnuté vděčnosti, který se v církvi stal modlitbou na závěr dne:

„Nyní můžeš, Pane, propustit svého služebníka
podle svého slova v pokoji,
neboť moje oči uviděly tvou spásu,
kterou jsi připravil pro všechny národy:
světlo k osvícení pohanům,
a k slávě tvého izraelského lidu.“ (Lk 2,29-32).

Simeon zpívá o radosti toho, kdo viděl, kdo poznal a může předat druhým setkání se spasitelem Izraele a národů. Je svědkem víry, kterou přijímá jako dar a předává ji druhým; je svědkem naděje, která nezklame; je svědkem Boží lásky, která naplňuje srdce člověka radostí a pokojem. Naplněn touto duchovní útěchou starý Simeon nevidí smrt jako konec, ale jako naplnění, jako plnost, očekává ji jako „sestru“, která nehubí, ale uvádí do pravého života, který již předvídal a v který věří.

V onen den není Simeon jediný, kdo spatří spásu v těle dítěte Ježíše. Totéž se stane Anně, ženě více než osmdesátileté, vdově, celé oddané službě v Chrámě a zasvěcené modlitbě. Při pohledu na dítě Anna oslavuje Boha Izraele, který právě v tomto dítěti vykoupil svůj lid, a vypráví o tom ostatním a velkoryse šíří prorocké slovo. Píseň o vykoupení těchto dvou starců tak uvolňuje hlásání jubilea pro celý lid a svět. V Jeruzalémském chrámu se znovu rozhořívá naděje v srdcích, protože do něj vstoupil Kristus, naše naděje.

Drazí bratři a sestry, napodobujme i my Simeona a Annu, tyto „poutníky naděje“, kteří mají jasné oči schopné vidět dále než jen na zdání, kteří umí „vycítit“ Boží přítomnost v maličkosti, kteří umí s radostí přivítat Boží návštěvu a znovu zažehnout naději v srdcích svých bratří a sester.

Zpět na [OBSAH](#)

Bůh se dává nalézt, když s láskou opětuujeme jeho otcovství

Středa, 5. 3. 2025, papež František

Drazí bratři a sestry, dobrý den!

V této poslední katechezi věnované Ježíšovu dětství vycházíme z epizody, kdy ve svých dvanácti letech zůstal v chrámu, aniž by o tom řekl rodičům, kteří ho úzkostlivě hledali a po třech dnech našli. Tento příběh nám předkládá velmi zajímavý dialog mezi Marií a Ježíšem, který nám pomáhá zamyslet se nad cestou Ježíšovy matky, která rozhodně nebyla jednoduchá. Maria totiž vykonala duchovní cestu, na níž postupovala v chápání tajemství svého Syna.

Podívejme se zpět na jednotlivé etapy této cesty. Na začátku těhotenství Maria navštíví Alžbětu a zůstává u ní tři měsíce, až do narození malého Jana. Poté, když je již v devátém měsíci, se kvůli sčítání lidu vydává s Josefem do Betléma, kde porodí Ježíše. Po čtyřiceti dnech se odebírají do Jeruzaléma na uvedení dítěte do chrámu a pak se každý rok vracejí do chrámu na pouť. Když byl však Ježíš ještě dítě, uchýlili se na dlouhou dobu do Egypta, aby ho ochránili před Herodem, a teprve po smrti tohoto krále se znovu usadili v Nazaretě. Když Ježíš po dosažení dospělosti začíná své působení, je Maria přítomna a je hlavní postavou na svatbě v Káni Galilejské; pak ho „na dálku“ následuje až do jeho poslední cesty do Jeruzaléma a až do jeho umučení a smrti. Po zmrtvýchvstání zůstává Maria v Jeruzalémě jako matka učedníků a podporuje jejich víru při očekávání vylití Ducha svatého.

Po celou dobu této cesty je Panna poutnicí naděje v tom důrazném smyslu, že se stává „dcerou svého Syna“, jeho první učednicí. Maria přivedla Ježíše, Naději lidstva, na svět: živila ho, umožnila mu vyrůst, následovala ho a nechala se přitom jako první utvářet Božím slovem. V něm - jak řekl Benedikt XVI. - je Maria „skutečně doma, vychází a přirozeně se vrací. Mluví a myslí Božím slovem [...]. Tak se také ukazuje, že její myšlenky jsou v souladu s Božími myšlenkami, že její vůle je vůlí společnou s Bohem. Jelikož je důvěrně proniknuta Božím

slovem, může se stát matkou vtěleného Slova“ (Enc. Deus caritas est, 41). Toto jedinečné společenství s Božím slovem ji však neušetří námahy náročného „učednictví“.

Prožitek ze ztracení dvanáctiletého Ježíše během každoroční pouti do Jeruzaléma Marii vyděsí natolik, že se stane i Josefovou mluvčí, když bere svého syna zpět: „Dítě, proč jsi nám to udělal? Hle, tvůj otec a já jsme tě s bolestí hledali“ (Lk 2,48). Maria a Josef prožívají bolest rodičů, kteří ztratili dítě: oba věřili, že Ježíš je v karavaně příbuzných, ale protože ho celý den neviděli, zahajují pátrání, které je zavede na cestu zpět. Po návratu do chrámu zjišťují, že ten, který byl v jejich očích ještě před chvílí dítětem, jež je třeba chránit, jako by náhle vyrostl, nyní je schopen zapojit se do diskusí o Písmu a obstát proti učitelům Zákona.

Tváří v tvář matčině výtce Ježíš odpovídá s odzbrojující prostotou: „Proč jste mě hledali? Nevěděli jste, že já musím být v tom, co je mého Otce?“ (Lk 2,49). Maria a Josef nechápou: tajemství Bohem stvořeného dítěte přesahuje jejich inteligenci. Rodiče chtějí toto vzácné dítě chránit pod křídly své lásky; Ježíš naopak chce žít své povolání jako Syn Otce, který je mu k službám a žije ponořen do jeho Slova.

Lukášovo vyprávění o dětství tak končí posledními Mariinými slovy, která připomínají Josefovo otcovství vůči Ježíši, a prvními Ježíšovými slovy, v nichž uznává, jak toto otcovství vychází z otcovství jeho nebeského Otce, jehož nezpochybnitelný primát uznává.

Drazí bratři a sestry, stejně jako Maria a Josef, vydejme se i my, plni naděje, po stopách Boha, který se nevtěsná do našich vzorců a který se – spíše než na nějakém místě – dává nalézt v odpovědi z lásky na něžné božské otcovství, v odpovědi z lásky, která je synovským životem.

Zpět na [OBSAH](#)

Ježíš Kristus, naše naděje II

Ježíšův život; setkání

Existují setkání, která rozjasňují život a přinášejí naději

Středa, 19. 3. 2025, papež František

Dobrý den, drazí bratři a sestry!

Touto katechezí začínáme rozjímat nad některými setkáními, o nichž se vypráví v evangeliích, abychom pochopili způsob, jakým Ježíš obdarovává naději. Existují totiž setkání, která rozjasňují život a přinášejí naději. Může se například stát, že nám někdo pomůže podívat se z jiné perspektivy na těžkosti nebo problémy, které prožíváme; nebo se může stát, že nám někdo jednoduše řekne slovo, díky němuž se nebudeme cítit osamoceni v bolesti, kterou prožíváme. Někdy také může dojít k tichým setkáním, kdy se nic neříká, a přesto nám tyto okamžiky pomohou, abychom se znovu vydali na cestu.

Prvním setkáním, u kterého bych se rád zastavil, je setkání Ježíše s Nikodémem, o kterém vypráví třetí kapitola Janova evangelia. Začínám touto epizodou, protože Nikodém je muž, jehož příběh ukazuje, že je možné vyjít z temnoty a najít odvahu k následování Krista.

Nikodém přichází za Ježíšem v noci: je to neobvyklá doba pro setkání. V Janově jazyce mají časové odkazy často symbolickou hodnotu: zde se pravděpodobně jedná o noc, kterou má Nikodém v srdci. Je to člověk, který se ocitl v temnotě pochybností, v oné temnotě, kterou zažíváme, když už nerozumíme tomu, co se v našem životě děje, a nevidíme jasně cestu vpřed.

Pokud jsi v temnotě, samozřejmě hledáš světlo. A Jan na začátku svého evangelia píše takto: „Světlo pravé, které osvěcuje každého člověka, přicházelo na svět“ (1,9). Nikodém tedy hledá Ježíše, protože vycítil, že může osvětit temnotu jeho srdce.

Evangelium nám však vypráví, že Nikodém nedokáže hned pochopit, co mu Ježíš říká. A tak vidíme, že v tomto dialogu je mnoho nedorozumění a také dost ironie, která je pro evangelistu Jana charakteristická. Nikodém nerozumí tomu, co mu Ježíš říká, protože stále uvažuje podle

své vlastní logiky a kategorií. Je to člověk s vyhraněnou osobností, má veřejnou roli, je jedním z židovských představených. Ale něco mu už pravděpodobně nesedí. Nikodém vnímá, že v jeho životě už něco nefunguje. Cítí potřebu změny, ale neví, kde začít.

To se v některých okamžicích života stává každému z nás. Pokud nepřijmeme změnu, pokud se uzavřeme do své strnulosti, zvyků nebo způsobu myšlení, hrozí nám, že zemřeme. Život spočívá ve schopnosti změnit se, abychom našli nový způsob lásky. Ježíš totiž hovoří s Nikodémem o znovuzrození, které je nejen možné, ale v určitých okamžicích naší cesty dokonce nezbytné. Výraz použitý v textu je vlastně už sám o sobě ambivalentní, protože *anōthen* (ἀνωθεν) lze přeložit buď jako „shora“, nebo jako „znovu“. Nikodém pomalu pochopí, že tyto dva významy patří k sobě: pokud dovolíme Duchu svatému, aby v nás vytvořil nový život, narodíme se znovu. Znovu objevíme onen život, který v nás možná vyhasínal.

Rozhodl jsem se začít Nikodémem také proto, že je to člověk, který svým vlastním životem ukazuje, že tato změna je možná. Nikodémovi se to podaří: nakonec bude mezi těmi, kdo půjdou k Pilátovi žádat o Ježíšovo tělo (srov. Jan 19,39)! Nikodém konečně vyšel na světlo, narodil se znovu a už nemusí pobývat v temnotě.

Změny nás někdy děsí. Na jedné straně nás přitahují, někdy po nich toužíme, ale na druhé straně bychom raději zůstali ve svém pohodlí. Proto nás Duch povzbuzuje, abychom těmto obavám čelili. Ježíš připomíná Nikodémovi - který je učitelem v Izraeli -, že Izraelci se také báli, když putovali pouští. A na své obavy se tak upnuli, že v určitém okamžiku tyto obavy nabyly podoby jedovatých hadů (srov. Nm 21, 4-9). Aby se zbavili těchto úzkostí, museli se podívat na měděného hada, kterého Mojžíš umístil na kůl, to znamená, že se museli podívat nahoru a postavit se před předmět, který představoval jejich obavy. Teprve když se podíváme do tváře tomu, co v nás vyvolává strach, začínáme se osvobozovat.

Nikodém, stejně jako my všichni, může hledět na Ukřižovaného, na Toho, který porazil smrt, kořen všech našich strachů. Pozvedněme i my svůj pohled k Tomu, kterého probodli, také my dopřejme Ježíši, aby se s námi setkal. V Něk nalezneme naději, abychom mohli čelit změnám v našem životě a znovu se narodit.

Zpět na [OBSAH](#)

Evangelium mohou hlásat pouze smíření lidé

Středa, 26. 3. 2025, papež František

Drazí bratři a sestry,

poté, co jsme rozjímali o Ježíšově setkání s Nikodémem, který Ježíše vyhledal, se dnes zamyslíme nad oněmi chvílemi, kdy se nám zdá, jako by na nás Ježíš čekal právě tam, na oné křižovatce našeho života. Jsou to setkání, která nás překvapí, a zpočátku jsme možná i trochu nedůvěřiví: snažíme se být obezřetní a pochopit, o co jde.

Takovou zkušenost pravděpodobně zažila i Samaritánka, o níž se zmiňuje čtvrtá kapitola Janova evangelia (srov. 4,5-26). Nečekala, že v poledne najde u studny nějakého muže, spíše doufala, že tam vůbec nikoho nenajde. Jde si totiž pro vodu ke studni v neobvyklou hodinu, kdy je velké horko. Možná se tato žena stydí za svůj život, možná se cítila souzena, odsouzena, nepochopena, a proto se izolovala, přerušila vztahy se všemi.

Chtěl-li se Ježíš dostat z Judska do Galileje, mohl zvolit jinou cestu a nemusel procházet Samařskem. Bylo by to také bezpečnější vzhledem k napjatým vztahům mezi Židy a Samaritány. Ale on chce naopak projít tudy a zastavuje se právě u té studny a právě v tu hodinu! Ježíš na nás čeká a objevuje se právě ve chvíli, kdy si myslíme, že už pro nás není žádná naděje. Studna je na starověkém Blízkém východě místem setkání, kde se někdy domlouvají sňatky, je to místo zasnoubení. Ježíš chce této ženě pomoci pochopit, kde má hledat pravou odpověď na svou touhu po lásce.

Téma touhy je pro pochopení tohoto setkání zásadní. Ježíš jako první vyjadřuje svou touhu: „Dej mi napít!“ (v. 10). Ve snaze zahájit dialog Ježíš ukazuje, že je slabý, a tak druhého člověka uklidňuje, dbá na to, aby se nevylekal. Žízeň je často, a to i v Bibli, obrazem touhy. Ježíš zde však žízni především po spáse oné ženy. „Ten, který žádal o nápoj,“ praví svatý Augustin, „žíznil po víře této ženy“ (Homilie 15,11).

Jestliže Nikodém přišel za Ježíšem v noci, zde se Ježíš setkává se Samaritánkou v poledne, v době, kdy je nejvíce světla. Jedná se o skutečný okamžik zjevení. Ježíš se jí dává poznat jako Mesiáš a také vrhá světlo na její život. Pomáhá jí nově vyložit její životní příběh, který je komplikovaný a bolestný: měla pět manželů a nyní žije s šestým, který není jejím manželem. Číslo šest není náhodné, ale obvykle označuje nedokonalost. Možná je to narážka na sedmého ženicha, který konečně nasytí touhu této ženy po opravdové lásce. A tímto ženichem může být pouze Ježíš.

Když si tato žena uvědomí, že Ježíš zná její život, přesune rozhovor na náboženskou otázku, která rozděluje Židy a Samaritány. To se někdy stává i nám, když se modlíme: ve chvíli, kdy se Bůh dotýká našeho života s jeho problémy, se někdy ztrácíme v úvahách, které nám dopřávají iluzi úspěšné modlitby. Ve skutečnosti jsme ale vztyčili ochranné bariéry. Pán je však vždycky větší a oné Samaritance, s níž by podle kulturních šablon neměl ani promluvit, zjevuje to největší: mluví s ní o Otci, kterého je třeba uctívat v duchu a pravdě. A když tato žena po dalším překvapení poznamená, že v těchto věcech je lepší počkat na Mesiáše, řekne jí: „Já jsem to, který s tebou mluvím“ (v. 26). Je to jako vyznání lásky: Ten, na koho čekáš, jsem já; ten, který může konečně odpovédět na tvou touhu být milována.

V tu chvíli se žena rozběhne, aby zavolala lidi z vesnice, protože právě z tohoto prožitku lásky pramení poslání. A jaké jiné poselství by mohla přinést, ne-li svou zkušenost, že byla pochopena, přijata, že jí bylo odpuštěno? Je to obraz, který by nás měl přimět k zamyšlení nad hledáním nových způsobů evangelizace.

Stejně jako zamilovaný člověk i Samaritánka zapomíná svůj džbán u Ježíšových nohou. Tíha tohoto džbánu, který nosila na své hlavě, jí při každém návratu domů připomínala její stav, její neutěšený život. Nyní však tento džbán položila k Ježíšovým nohám. Minulost ji už netíží, protože se s ní smířila. A totéž platí i pro nás: abychom mohli jít a hlásat evangelium, musíme nejprve položit tíhu své minulosti k Božím nohám, odevzdat mu tíhu své minulosti. Evangelium mohou přinášet pouze smíření lidé.

Drazí bratři a sestry, neztrácejme naději! I když se nám náš život zdá těžký, komplikovaný, možná dokonce zmařený, vždy máme možnost

odevzdat ho Bohu a začít svou cestu znovu. Bůh je milosrdný a vždy na nás čeká!

Zpět na [OBSAH](#)

Bůh nemůže projít kolem, aniž by hledal ztracené

Středa, 2. 4. 2025, papež František

Drazí bratři a sestry,

pokračujeme v úvahách o Ježíšových setkáních s některými postavami z evangelia. Tentokrát bych se rád zaměřil na postavu Zachea: epizodu, která je mi obzvlášť blízká, protože zaujímá zvláštní místo na mé duchovní cestě.

Lukášovo evangelium nám Zachea představuje jako člověka, který se zdá být beznadějně ztracený. Možná se tak někdy cítíme i my: postrádáme naději. Zacheus však zjistí, že Bůh už ho hledá.

Ježíš totiž sestoupil do Jericha, města ležícího pod hladinou moře, považovaného za obraz podsvětí, kam se vydal hledat ty, kdo se cítí ztraceni. A skutečně, Zmrtvýchvstalý Pán i dnes sestupuje do pekel, do míst války, do bolesti nevinných, do srdcí matek, které vidí umírat své děti, do hladu chudých.

Zacheus se v jistém smyslu ztratil, možná se špatně rozhodl nebo ho život postavil do situací, z nichž se těžko dostává. Lukáš totiž trvá na popisu vlastností tohoto muže: nejenže je celníkem, tedy tím, kdo pro římské okupanty vybírá daně od svých spoluobčanů, ale je dokonce vrchním celníkem. Jako by tím (evangelista) chtěl říci, že se jeho hřích násobí.

Lukáš pak dodává, že Zacheus je bohatý, čímž naznačuje, že zbohatl na úkor druhých a zneužil svého postavení. To vše má však své důsledky: Zacheus se pravděpodobně cítí všemi odstrkovaný, opovrhovaný.

Když se Zacheus dozví, že městem prochází Ježíš, pocítí touhu spatřit ho. Neodvažuje si však představit, že by se s ním setkal; stačilo by mu, kdyby se na něj z dálky podíval. Naše touhy ale narážejí i na překážky a nejsou automaticky naplněny: Zacheus je malé postavy! Taková je naše realita, máme omezení, se kterými se musíme vyrovnat. A pak jsou tu

druzí, kteří nám někdy nepomohou: Zacheovi brání dav, aby Ježíše zahlédl. Možná je to i trochu odvěta lidí stojících v onom zástupu.

Ale když máš nějakou silnou touhu, neklesáš na mysli. Najdeš vždy nějaké řešení. Chce to ale odvalu a nestydět se, chce to trochu dětské prostoty a nepříliš velké starosti o vlastní pověst. Zacheus právě tak jako dítě vyleze na strom. Musel to být dobrý vyhlídkový bod, hlavně aby mohl pozorovat, aniž by ho někdo zahlédl, protože se skrýval za větvemi.

Ale když jde o Pána, vždycky se stane něco nečekaného: Ježíš, když se přiblíží, vzhledne. Zacheus se cítí odhalen a pravděpodobně očekává veřejné pokárání. Lidé v to možná doufali, ale jsou zklamáni: Ježíš požádá Zachea, aby okamžitě sestoupil dolů, téměř se diví, že ho vidí na stromě, a řekne mu: „Dnes se musím zastavit v tvém domě!“ (Lk 19,6). Bůh nemůže projít kolem, aniž by hledal ztracené.

Lukáš zdůrazňuje radost v Zacheově srdci. Je to radost člověka, který pocítil, že je na něj pohlíženo, že je uznáván a především, že mu bylo odpuštěno. Ježíšův pohled není pohledem výčitky, ale milosrdenství. Je to ono milosrdenství, které je pro nás někdy těžké přijmout, zvláště když Bůh odpouští těm, kteří si to podle našeho názoru nezaslouží. Reptáme, protože bychom chtěli Boží lásce klást meze.

Ve scéně doma Zacheus po vyslechnutí Ježíšových slov o odpuštění vstane, jako by vstal ze svého stavu smrti. A vstává, aby učinil závazek: vrátit čtyřikrát to, co ukradl. Nejde o cenu, kterou je třeba zaplatit, protože Boží odpuštění je zdarma, ale o touhu napodobit Toho, od něhož pocítil lásku. Zacheus se zavazuje k něčemu, k čemu nebyl povinen, ale činí tak proto, že si uvědomuje, že je to jeho způsob lásky. A dělá to tak, že propojuje římské zákonodárství týkající se krádeže a rabínské zákonodárství týkající se pokání. Zacheus tedy není jen mužem touhy, ale také tím, kdo umí podnikat konkrétní kroky. Jeho záměr není obecný nebo abstraktní, ale vychází z jeho vlastního životního příběhu: podíval se na svůj život a určil bod, od kterého má začít svou změnu.

Drazí bratři a sestry, učme se od Zachea neztrácet naději, ani když se cítíme odstrčený nebo neschopní změny. Pěstujme v sobě touhu vidět Ježíše, a především se nechme najít milosrdenstvím Boha, který nás vždy hledá, ať už jsme se ztratili v jakékoli situaci.

Zpět na [OBSAH](#)

Boží láska je zdarma, dávání druhým osvobozuje srdce

Středa, 9. 4. 2025, papež František

Drazí bratři a sestry,

dnes se budeme zabývat dalším Ježíšovým setkáním, o kterém se píše v evangeliích. Tentokrát však osoba, s níž se setkal, nemá jméno. Evangelista Marek ho představuje prostě jako „jednoho člověka“ (10,17). Je to člověk, který od mládí dodržuje příkázání, ale přesto dosud nenašel smysl svého života. Hledá ho. Možná je to člověk, který se navzdory tomu, že se tváří jako oddaný člověk, nerozhodl úplně. Kromě věcí, které děláme, obětí nebo úspěchů, je pro štěstí důležité to, co nosíme v srdci. Má-li loď vyplout a opustit přístav, aby se vydala na širé moře, může to být klidně nádherná loď s výjimečnou posádkou, ale pokud nevytáhne zátěž a kotvy, které ji drží u břehu, nikdy nebude schopna vyplout. Tento muž si postavil luxusní loď, ale zůstal v přístavu!

Když Ježíš pokračuje v cestě, tento člověk k němu přiběhne, poklekne před ním a ptá se: „Dobrý Mistře, co mám dělat, abych měl věčný život?“ (v. 17). Všimněte si sloves: „co mám dělat, abych měl život věčný“. Protože dodržování Zákona mu nepřineslo štěstí a jistotu, že bude spasen, obrací se na Mistra Ježíše. Zarážející je, že tento člověk nezná slovník bezplatnosti! Zdá se, že mu všechno patří. Všechno je povinnost. Věčný život je pro něj dědictvím, něčím, co se získává právem, pečlivým dodržováním závazků. Ale jaké místo může mít v takto prožitém životě, byť jistě pro dobro, láska?

Ježíš jako vždy překračuje hranice zdání. Zatímco tento muž předkládá Ježíšovi svůj pěkný životopis, Ježíš jde dál a nahlíží do jeho nitra. Sloveso, které Marek používá, je velmi významné: „nahlíží do něj“ (v. 21). Právě proto, že se Ježíš dívá do nitra každého z nás, miluje nás takové, jací skutečně jsme. Co uvidí uvnitř tohoto člověka? Co vidí Ježíš, když se dívá do našeho nitra a miluje nás navzdory naší roztržitosti a hříchům? Vidí naši křehkost, ale také naši touhu být milováni takoví, jací jsme.

Při pohledu do jeho nitra - říká evangelium - "ho miloval " (v. 21). Ježíš tohoto člověka miluje ještě předtím, než mu vyslovil pozvání k následování. Miluje ho takového, jaký je. Ježíšova láska je bezplatná: přesně opačná než logika zásluh, která tohoto člověka sužovala. Jsme skutečně šťastní, když si uvědomíme, že jsme milováni tímto způsobem, bezplatně, z milosti. A to platí i ve vztazích mezi námi: dokud se budeme snažit lásku si koupit nebo žadonit o náklonnost, tyto vztahy nám nikdy nepřinesou pocit štěstí.

Návrh, který Ježíš tomuto muži předkládá, spočívá ve změně jeho způsobu života a vztahu k Bohu. Ježíš totiž poznává, že v něm, stejně jako v každém z nás, je nějaký nedostatek. Je to touha, kterou nosíme v srdci, abychom byli milováni. Existuje zranění, které k nám jako lidem patří, zranění, skrze které může projít láska.

Abychom tento nedostatek zaplnili, nepotřebujeme si „koupit“ uznání, náklonnost, ohledy; místo toho potřebujeme „prodat“ vše, co nás tíží, aby naše srdce bylo svobodnější. Není třeba stále brát pro sebe, ale spíše dávat chudým, dávat k dispozici, dělit se.

Nakonec Ježíš vyzývá tohoto muže, aby nezůstával sám. Zve ho, aby ho následoval, aby zůstal ve spojení, aby žil vztah. Jen tak bude možné vyjít z anonymity. Své jméno můžeme slyšet jen ve vztahu, v němž nás někdo volá. Zůstaneme-li sami, nikdy své jméno volat neuslyšíme a zůstaneme „jedním člověkem“, anonymní. Možná, že dnes, právě proto, že žijeme v kultuře soběstačnosti a individualismu, se cítíme ještě nešťastnější, protože už neslyšíme své jméno vyslovené někým, kdo nás bezplatně miluje.

Tento muž Ježíšovo pozvání nepřijímá a zůstává sám, protože balast jeho života ho drží v přístavu. Smutek je znamením, že se mu nepodařilo odplout. Někdy si myslíme, že jde o bohatství, a místo toho jsou to jen břemena, která nás brzdí. Nadějí je, že se tento člověk, stejně jako každý z nás, dříve či později změní a rozhodne se vyplout.

Sestry a bratři, svěřme Ježíšovu Srdci všechny smutné a nerozhodnuté, aby pocítili láskyplný pohled Boha, který se laskavě dívá do našeho nitra.

Zpět na [OBSAH](#)

O marnotratném synu

Středa, 16. 4. 2025, papež František

Drazí bratři a sestry

po rozjímání nad Ježíšovými setkáními s některými postavami z evangelia bych se rád zastavil, počínaje touto katechezí, u některých podobenství. Jak víme, jsou to příběhy, které přebírají obrazy a situace z každodenní reality. Proto se také dotýkají našeho života. Provokují nás. A žádají nás, abychom zaujali postoj: kde se v tomto příběhu nacházím já?

Začneme od nejznámějšího podobenství, které si možná všichni pamatujeme z dětství: podobenství o otci a dvou synech (Lk 15,1-3.11-32). Nacházíme v něm jádro Ježíšova evangelia, totiž Boží milosrdenství.

Evangelista Lukáš říká, že Ježíš toto podobenství vypráví pro farizeje a zákoníky, kteří reptali, že jí s hříšníky. Proto by se dalo říci, že je to podobenství určené těm, kteří jsou ztracení, ale nevědí o tom a soudí druhé.

Evangelium nám chce předat poselství naděje, protože nám říká, že ať jsme ztracení kdekoli a jakkoli, Bůh nás vždycky hledá! Možná jsme se ztratili jako ovce, která se zatoulala z cesty, aby se pásla na trávě, nebo jsme kvůli únavě zaostali (srov. Lk 15,4-7). Nebo jsme se možná ztratili jako mince, která třeba spadla na zem a nemůžeme ji najít, nebo ji někdo někam odložil a nemůže si vzpomenout kam. Nebo jsme se možná ztratili jako dva synové tohoto otce: mladší proto, že ho unavilo být ve vztahu, který mu připadal příliš náročný; ale ztratil se i starší, protože nestačí zůstat doma, když je v jeho srdci pýcha a zášť.

Láska je vždycky závazek, vždycky musíme něco ztratit, abychom se setkali s tím druhým. Mladší syn v podobenství však myslí jen na sebe, jak se to stává v určitých fázích dětství a dospívání. Ostatně všude kolem sebe vidíme také mnoho dospělých, kteří takto nedokážou pokračovat ve vztahu, protože jsou sobečtí. Namlouvají si, že tak najdou sami sebe, a místo toho se ztratí, protože teprve když žijeme pro někoho, žijeme skutečně.

Tento mladší syn, stejně jako my všichni, touží po náklonnosti, chce být milován. Láska je však vzácný dar, je třeba s ní zacházet opatrně. Místo toho ji promrhá, zaprodá se, neváží si sám sebe. Uvědomí si to v době hladu, kdy o něj nikdo nestojí. Hrozí, že v takových chvílích budeme žebrot o náklonnost a upneme se k prvnímu pánovi, který se objeví.

Právě tyto zkušenosti v nás vyvolávají pokřivené přesvědčení, že můžeme být ve vztahu jen jako služebníci, jako bychom museli odčinit nějakou vinu nebo jako by skutečná láska nemohla existovat. Mladší syn si totiž, když si sáhne na dno, myslí, že se vrátí do otcova domu, aby sebral ze země pár drobků náklonnosti.

Od tohoto falešného pohledu na lásku nás může osvobodit jen ten, kdo nás skutečně miluje. Ve vztahu s Bohem máme právě tuto zkušenost. Velký malíř Rembrandt na svém slavném obraze nádherně ztvárnil návrat marnotratného syna. Zvláště mě zaujaly dva detaily: hlava mladého muže je oholená jako hlava kajícího, ale zároveň vypadá jako hlava dítěte, protože tento syn se znovu rodí. A pak otcovy ruce: jedna mužská a druhá ženská, které mají popisovat sílu a jemnost v objetí odpuštění.

Ale je to ten starší syn, kdo představuje ty, pro které je podobenství vyprávěno: je to syn, který vždy zůstal doma s otcem, a přesto se mu vzdaloval, byl mu vzdálený v srdci. I tento syn možná chtěl odejít, ale ze strachu nebo z povinnosti tam zůstal, v onom vztahu. Když se však přizpůsobíte proti své vůli, začnete v sobě chovat hněv a ten dříve či později vybuchne. Paradoxně je to právě starší syn, kdo nakonec riskuje, že zůstane mimo dům, protože nesdílí otcovu radost.

Otec jde naproti i jemu. Nevynadá mu, ani mu neporučí. Chce jen, aby pocítil jeho lásku. Pozve ho dál a nechá mu otevřené dveře. Tyto dveře zůstávají otevřené i pro nás. To je vlastně důvod k naději: můžeme doufat, protože víme, že Otec na nás čeká, vidí nás z dálky a nechává dveře vždy otevřené.

Drazí bratři a sestry, ptejte se tedy, kde se v tomto úžasném příběhu nacházíme. A prosíme Boha Otce o milost, abychom i my mohli najít cestu zpět domů.

Zpět na [OBSAH](#)

Bůh řídí dějiny, i když se nám někdy zdá nepřítomný nebo vzdálený

Středa, 21. 5. 2025, papež Lev XIV.

Drazí bratři a sestry,

jsem rád, že vás mohu přivítat na své první generální audienci. Dnes navazuji na cyklus katechezí k jubilejnímu roku na téma „Ježíš Kristus, naše naděje“, který zahájil papež František.

Dnes budeme pokračovat v rozjímání nad Ježíšovými podobenstvími, která nám pomáhají znovu nalézt naději, protože nám ukazují, jak Bůh působí v dějinách. Dnes bych se chtěl zastavit u jednoho poněkud zvláštního podobenství, protože se jedná o jakýsi úvod ke všem podobenstvím. Mám na mysli podobenství o rozsévači (srov. Mt 13,1-17). V jistém smyslu můžeme v tomto příběhu rozpoznat způsob Ježíšovy komunikace, který nám může mnoho říci o dnešním hlásání evangelia.

Každé podobenství vypráví příběh, čerpající z každodenního života, který nám však chce sdělit něco víc, odkazuje nás k hlubšímu významu. Podobenství v nás vyvolává otázky, vybízí nás, abychom se nezastavovali u vnějšího vzhledu. Před příběhem, který se vypráví, nebo před obrazem, který mi je předkládán, se mohu ptát: kde jsem já v tomto příběhu? Co mi tento obraz říká o mém životě? Slovo podobenství pochází z řeckého slovesa paraballein, které znamená vrhnout před sebe. Podobenství mi vrhá před oči slovo, které mě pobízí a nutí mě klást si otázky.

Podobenství o rozsévači hovoří právě o dynamice Božího slova a o účincích, které má. Každé slovo evangelia je totiž jako sémě, které je zaseto do půdy našeho života. Ježíš často používá obraz semene s různými významy. Ve třinácté kapitole Matoušova evangelia uvádí podobenství o rozsévači řadu dalších krátkých podobenství, z nichž některá hovoří právě o tom, co se děje v zemi: o pšenici a pleveli, o hořčičném zrně, o pokladu ukrytém v poli. Co je tedy tou zemí? Je to

naše srdce, ale také svět, společenství, církev. Boží slovo totiž oplodňuje a podněcuje veškerou skutečnost.

Na začátku vidíme Ježíše, jak vychází z domu a kolem něj se shromažďuje velký zástup (srov. Mt 13,1). Jeho slova fascinují a vzbuzují zvědavost. Mezi lidmi jsou samozřejmě různé situace. Ježíšova slova jsou určena všem, ale na každého působí jinak. Tento kontext nám pomáhá lépe pochopit smysl podobenství.

Poměrně originální rozsévač vychází, aby zasel, ale nestará se o to, kam semeno padá. Rozhazuje semeno i tam, kde je nepravděpodobné, že přinese ovoce: na cestu, mezi kameny, mezi trní. Tento přístup posluchače udivuje a vede k otázce: proč?

Jsme zvyklí věci počítat – a někdy je to nutné –, ale v lásce to neplatí! Způsob, jakým tento „mrhající“ rozsévač rozhazuje semeno, je obrazem toho, jak nás miluje Bůh. Je sice pravda, že osud semene závisí také na tom, jak ho přijme půda a v jaké situaci se nachází, ale v tomto podobenství nám Ježíš především říká, že Bůh rozsévá semeno svého slova na všechny druhy půdy, tedy do všech našich situací: někdy jsme povrchní a roztržití, jindy se necháme unést nadšením, jindy nás tísní starosti života, ale jsou i chvíle, kdy jsme otevření a vnímaví. Bůh má důvěru a doufá, že semeno dříve či později vyrostे. Miluje nás takové, jací jsme: nečeká, až se staneme nejlepší půdou, ale vždy nám velkoryse daruje své slovo. Možná právě když vidíme, že nám důvěřuje, zrodí se v nás touha být lepší půdou. To je naděje, založená na skále Boží velkorysosti a milosrdenství.

Když Ježíš vypráví o tom, jak semeno přináší ovoce, mluví také o svém životě. Ježíš je Slovo, je Semeno. A semeno, aby přineslo ovoce, musí zemřít. Toto podobenství nám tedy říká, že Bůh je ochoten „promarnit“ sám sebe pro nás a že Ježíš je ochoten zemřít, aby proměnil náš život.

Přichází mi na mysl ono krásné Van Goghovo plátno: Rozsévač při západu slunce. Onen obraz rozsévače pod žhavým sluncem mi připomíná také námahu rolníka. A zaráží mě, že Van Gogh za zády rozsévače namaloval již zralé obilí. Připadá mi to jako obraz naděje: tak či onak, semeno přineslo ovoce. Nevíme přesně jak, ale je to tak. V centru dění však nestojí rozsévač, který zůstává stranou, ale celému plátnu vévodí obraz slunce, snad aby nám připomínal, že Bůh řídí dějiny, i když se nám

někdy zdá, že je nepřítomný nebo vzdálený. Je to slunce, které ohřívá hroudy země a dává zrnům dozrát.

Drazí bratři a sestry, v jaké životní situaci nás dnes oslovuje Boží slovo? Prosme Pána o milost, abychom vždy přijímali toto semeno, kterým je jeho slovo. A pokud si uvědomíme, že nejsme úrodnou půdou, nezoufejme, ale prosme ho, aby na nás dále pracoval, abychom se stali lepší půdou.

Zpět na [OBSAH](#)

Milosrdný Samaritán

Středa, 28. 5. 2025, papež Lev XIV.

Drazí bratři a sestry,

pokračujeme v rozjímání nad některými podobenstvími z evangelia, která nám dávají příležitost změnit pohled na věci a otevřít se naději. Nedostatek naděje je někdy způsoben tím, že se upínáme na určitý rigidní a uzavřený způsob pohledu na věci, a podobenství nám pomáhají podívat se na ně z jiného úhlu.

Dnes bych chtěl mluvit o zkušeném, vzdělaném člověku, znalci zákona, který však potřebuje změnit svůj pohled, protože je soustředěn na sebe a nevšímá si ostatních (srov. Lk 10,25-37). Ptá se totiž Ježíše, jak se „dědí“ věčný život, a používá přitom výraz, který to chápe jako nezpochybnitelné právo. Za touto otázkou se však možná skrývá potřeba pozornosti: jediné slovo, o kterém žádá Ježíše komentář, je termín „bližní“, který doslovně znamená ten, kdo je blízko.

Proto Ježíš vypráví podobenství, které je cestou k proměně této otázky, k přechodu od „kdo mě má rád?“ k „kdo měl rád?“. První otázka je nezralá, druhá je otázkou dospělého člověka, který pochopil smysl svého života. První otázku vyslovujeme, když se schováme do kouta a čekáme, druhá nás pobízí k tomu, abychom se vydali na cestu.

Podobenství, které Ježíš vypráví, se odehrává na cestě, která je obtížná, jako je život sám. Je to cesta, kterou jde muž, který sestupuje z Jeruzaléma, města na hoře, do Jericha, města pod úrovní moře. Je to obraz, který již předznamenává, co se může stát: ten muž je totiž přepaden, zbit, okraden a ponechán napůl mrtvý. Je to zkušenost, která se stává, když nám situace, lidé, někdy dokonce ti, kterým jsme důvěřovali, vezmou všechno a nechají nás uprostřed cesty.

Život je však tvořen setkáními a v těchto setkáních se ukážeme takoví, jací jsme. Stojíme před druhým, před jeho křehkostí a slabostí, a můžeme se rozhodnout, co uděláme: postaráme se o něj, nebo budeme předstírat, že se nic nestalo. Po téže cestě jdou kněz a levita. Jsou to lidé, kteří slouží v jeruzalémském chrámu, žijí v posvátném prostoru. Přesto však

praktikování náboženství automaticky nevede k soucitu. Soucit je totiž především otázkou lidskosti, teprve potom náboženství! Ještě než jsme věřící, jsme povoláni být lidmi.

Můžeme si představit, že po dlouhém pobytu v Jeruzalémě měli ten kněz a levita naspěch domů. Právě spěch, který je v našem životě tak přítomný, nám často brání prožívat soucit. Kdo si myslí, že jeho cesta má přednost, není ochoten zastavit se kvůli druhému.

Ale pak přichází někdo, kdo je skutečně schopen se zastavit: je to Samaritán, tedy člověk patřící k opovrhovanému národu (srov. 2 Král 17). V jeho případě text neuvádí, kam směřuje, ale pouze říká, že byl na cestě. Náboženství zde nehraje žádnou roli. Tento Samaritán se zastaví jednoduše proto, že je to člověk, který stojí před jiným člověkem, který potřebuje pomoc.

Soucít se projevuje konkrétními gesty. Evangelista Lukáš se zastavuje u činů samaritána, kterého my nazýváme „dobrým“, ale v textu je to prostě osoba: samaritán se přiblíží, protože pokud chcete někomu pomoci, nemůžete si myslet, že se budete držet stranou, musíte se zapojit, ušpinit se, možná i nakazit; ošetří mu rány, poté co je očistí olejem a vínem; naloží ho na své zvíře, tedy převezme zodpovědnost, protože skutečná pomoc znamená být ochoten nést břemeno bolesti druhého; odveze ho do hostince, kde utratí peníze, „dva denáry“, což jsou zhruba dvě denní mzdy; a zaváže se, že se vrátí a případně zaplatí ještě víc, protože ten druhý není balík, který je třeba doručit, ale někdo, o koho je třeba se postarat.

Drazí bratři a sestry, kdy budeme také schopni přerušit svou cestu a mít soucit? Až pochopíme, že ten zraněný člověk na cestě představuje každého z nás. A pak nám vzpomínka na všechny chvíle, kdy se Ježíš zastavil, aby se o nás postaral, umožní být více schopnými soucitu.

Modleme se tedy, abychom mohli růst v lidskosti, aby naše vztahy byly pravdivější a bohatší na soucit. Prosme Srdce Kristovo o milost, abychom měli stále více jeho city.

Zpět na [OBSAH](#)

Bůh si nevytváří žebříčky, ale plně dává sám sebe

Středa, 4. 6. 2025, papež Lev XIV.

Drazí bratři a sestry,

ještě jednou bych se rád zastavil u jednoho Ježíšova podobenství. Také tentokrát se jedná o vyprávění, které sytí naši naději. Někdy totiž máme dojem, že nedokážeme najít smysl svého života. Cítíme se zbytečně, nedostatečně – stejně jako dělníci, kteří stojí na tržním náměstí a čekají, že si je někdo najme na práci. Mnohdy však čas míjí, život plyne a my nepocitujeme, že by nás někdo uznával nebo si nás vážil. Možná jsme se nedostavili včas a jiní nás předešli, anebo nás různé starosti zdržely někde jinde.

Tržní náměstí je metafora, která je velice vhodná i pro naši dobu, protože trh je místem, kde se obchoduje, kde se bohužel kupují a prodávají také city a důstojnost, a to ve snaze něco na nich vydělat. Když člověk nevnímá, že si jej někdo cení a uznává, hrozí mu, že sám sebe prodá pod cenou prvním nabízejícímu. Bůh nám ovšem připomíná, že náš život má cenu, a touží po tom, aby nám to pomohl objevit.

Také v podobenství, které dnes vykládáme, spatřujeme dělníky, kteří čekají, až si je někdo najme na denní práci. Jsme ve dvacáté kapitole Matoušova evangelia a rovněž zde nacházíme jednu postavu, která se vyznačuje nezvyklým chováním, což překvapuje a zaráží. Je to majitel vinice, který sám přichází na trh, aby vyhledal své dělníky. Patrně s nimi chce navázat osobní vztah.

Jak jsem uvedl, jedná se o podobenství, které dodává naději, protože vypráví o tom, že onen majitel vinice vícekrát přichází na trh, aby hledal lidi, kteří čekají na to, že svému životu propůjčí nějaký smysl. Hospodář vychází za úsvitu a potom se vrací každé tři hodiny, aby hledal dělníky, které by poslal na svou vinici. Za takového rytmu by nemělo smysl, aby vyšel ještě po třetí hodině odpolední, protože pracovní den končil v šest hodin večer.

Tento neúnavný hospodář, který si za každou cenu přeje zhodnotit život každého z nás, však vychází také v pět hodin. Dělníci, kteří ještě zůstali na tržním náměstí, už pravděpodobně pozbyli veškeré naděje. Domnívali se, že onen den vyšel naprázdno, avšak objevil se někdo, kdo v ně ještě věřil. Jaký smysl má najímat dělníky pouze na poslední hodinu pracovního dne? Jaký smysl má nastoupit do práce na jedinou hodinu? Třebaže se nám zdá, že toho v životě můžeme vykonat jen málo, vždy to má cenu. Pokaždé zde existuje možnost, jak najít smysl, neboť Bůh miluje náš život.

V tomto tedy spočívá původnost onoho majitele vinice, která vychází najevo na sklonku dne, v okamžiku výplaty. Hospodář se domluvil s dělníky, kteří šli pracovat na vinici časně zrána, na jednom denáru za den, což byla běžná výplata za celodenní práci. Dalším dělníkům říká, že jim vyplatí to, co bude spravedlivé. Právě zde nás toto podobenství provokuje: co to znamená „spravedlivé“? Pro majitele vinice, tedy pro Boha, je spravedlivé, aby se každému dostávalo to, co je pro život nezbytné. Povolal osobně dělníky, zná jejich důstojnost a na jejím základě si jim přeje zaplatit. Dává proto všem jeden denár.

Příběh vypovídá o tom, že dělníci, kteří byli najati od první hodiny, prožívají zklamání. Nedokáží rozpoznat krásu v gestu hospodáře, který nebyl nespravedlivý, ale jednoduše byl velkorysý, nehleděl pouze na zásluhy, ale také na potřeby. Bůh chce všem dát své království, tedy plný, věčný a šťastný život. Totéž činí Ježíš s námi: nesestavuje nějaké žebříčky, ale cele dává sám sebe tomu, kdo mu otevře srdce.

Dnešního křesťana by se ve světle tohoto podobenství mohlo zmocnit pokušení, které by jej navedlo na myšlenku: „Proč začít ihned pracovat? Pokud bude výdělek stejný, proč pracovat víc?“. Na takové pochybnosti sv. Augustin odpovídal takto: „Proč tedy meškáš v následování toho, kdo tě volá, jestliže jsi si jist odměnou, ale nejistý dnem? Dbej, abys kvůli svému otálení nepřipravil sám sebe o to, co ti dá na základě svého příslibu“ (Promluva 87, 6,8)

Zvláště mladým lidem bych rád řekl, aby nečekali, ale s nadšením odpověděli Bohu, který je volá, aby pracovali na jeho vinici. Neodkládej tuto odpověď, vyhrň si rukávy, protože Bůh je velkorysý a nezklame tě! Při práci na jeho vinici najdeš ve svém nitru odpověď na onu hlubokou otázku, kterou v něm nosíš a která zní: Jaký smysl má můj život?

Drazí bratři a sestry, neklesejme na mysli. Také v temných životních chvílích, když čas mívá, aniž by přinesl odpovědi, které hledáme, prosme Boha, aby ještě jednou vyšel a dorazil až tam, kde na něj čekáme. Pán je velkorysý a brzy přijde!

Zpět na [OBSAH](#)

Není volání, které by Bůh neslyšel

Středa, 11. 6. 2025, papež Lev XIV.

Drazí bratři a sestry,

v této katechezi bych rád upřel naši pozornost na další podstatný aspekt Ježíšova života, a sice na jeho uzdravování. Proto vás vybízím, abyste před Kristovo Srdce položili své nejbolestivější a nejzranitelnější části, ta místa ve svém životě, kde máte pocit, že stojíte na místě a nemůžete se pohnout. S důvěrou prosme Boha, aby naslouchal našemu volání a uzdravil nás!

Postava, která nás provází touto úvahou, nám pomáhá pochopit, že nikdy nesmíme pozbyť naděje, ani když se cítíme ztraceni. Jedná se o Bartimea, slepého žebráka, kterého Ježíš potkal v Jerichu (srov. Mk 10,40-52). Místo setkání je významné: Ježíš je na cestě do Jeruzaléma, ale svou cestu začíná takřka v „podsvětí“ Jericha, města ležícího pod úrovní moře. Ježíš se totiž svou smrtí vydal zachránit Adama, který padl do hlubin a který představuje každého z nás.

Bartimaios znamená „syn Timeův“: toto jméno popisuje tohoto muže prostřednictvím vztahu, přesto je dramaticky osamělý. Mohlo by však také znamenat „syn cti“ nebo „obdivu“, což je přesný opak situace, v níž se nachází.[1] A protože jméno je v židovské kultuře tak důležité, znamená to, že Bartimaios nedokáže prožít to, k čemu je povolán.

Na rozdíl od velkého davu lidí, kteří kráčí za Ježíšem, Bartimaios stojí na místě. Evangelista říká, že sedí u cesty, a tudíž potřebuje někoho, kdo ho postaví na nohy a pomůže mu pokračovat v cestě.

Co můžeme dělat, když se ocitneme v situaci, která se zdá bezvýchodná? Bartimaios nás učí, abychom se obrátili ke zdrojům, které nosíme v sobě a které jsou součástí nás samých. Je žebrák, umí prosit, ba dokonce může volat! Pokud něco opravdu chceš, udělej vše pro to, abys toho dosáhl, i když tě ostatní kritizují, ponižují a říkají ti, abys to vzdal. Pokud to opravdu chceš, nepřestávej volat!

Bartimeův výkřik, zaznamenaný v Markově evangeliu – „Synu Davidův, Ježíši, smiluj se nade mnou!“ (v. 47) – se stal velmi známou modlitbou ve východní tradici, kterou můžeme používat i my: „Pane Ježíši Kriste, Synu Boží, smiluj se nade mnou hříšným“.

Bartimaios je slepý, ale paradoxně vidí lépe než ostatní a pozná, kdo je Ježíš! Když Ježíš uslyší jeho výkřik, zastaví se a zavolá ho (srov. v. 49), protože není nářek, který by Bůh neslyšel, i když si neuvědomujeme, že se na něj obracíme (srov. Ex 2,23).

Zdá se podivné, že Ježíš nepřistoupil hned k tomu slepému muži, ale když se nad tím zamyslíme, je to způsob, jak znovu oživit Bartimeův život: pobízí ho, aby vstal, věří v jeho schopnost jít. Ten muž se může postavit na nohy, může povstat ze své smrtelné situace. Aby to však mohl udělat, musí učinit velmi výmluvné gesto: musí odhodit svůj plášť (srov. v. 50)!

Pro žebráka je plášť vším: je to jistota, domov, ochrana, která ho střeží. Dokonce i zákon chránil plášť žebráka a nařizoval, aby byl večer vrácen, pokud byl dán do zástavy (srov. Ex 22,25). Přesto nás často brzdí právě naše zdánlivá jistota, to, co jsme si oblékli, abychom se chránili, a co nám naopak brání v chůzi. Chce-li jít Bartimaios za Ježíšem a nechat se uzdravit, musí se Mu odhalit v celé své zranitelnosti. To je zásadní krok na každé cestě k uzdravení.

I otázka, kterou mu Ježíš klade, se zdá zvláštní: „Co chceš, abych pro tebe udělal?“ (v. 51). Není totiž samozřejmé, že chceme být uzdraveni ze svých nemocí, někdy raději zůstáváme na místě, abychom se nemuseli ujmout odpovědnosti. Bartimeova odpověď je hluboká: používá sloveso *anablepein*, které může znamenat „vidět znovu“, ale které bychom mohli přeložit i jako „pozvednout zrak“. Bartimaios si totiž nepřeje, aby se mu pouze navrátil zrak, chce také znovu získat svou důstojnost! Abychom mohli vzhlížet vzhůru, musíme pozvednout hlavu. Někdy jsou lidé ochromeni, protože je život ponížil a oni touží jen po tom, aby znovu našli svou hodnotu.

To, co zachraňuje Bartimea a každého z nás, je víra. Ježíš nás uzdravuje, abychom mohli být svobodní. Nezve Bartimea, aby ho následoval, ale říká mu, aby šel, aby se vydal na cestu (srov. v. 52). Marek však příběh uzavírá tím, že Bartimaios se vydal za Ježíšem: svobodně se rozhodl následovat toho, který je Cesta!

Drazí bratři a sestry, s důvěrou přinášejme před Ježíše své nemoci i nemoci svých blízkých, přinášejme bolest těch, kteří se cítí ztraceni a v bezvýchodné situaci. Volejme také za ně a buďme si jisti, že Pán nás vyslyší a zastaví se.

Zpět na [OBSAH](#)

Nenechme se paralyzovat zklamáním

Středa, 18. 6. 2025, papež Lev XIV.

Drazí bratři a sestry,

pokračujeme v rozjímání nad Ježíšem, který uzdravuje. Dnes bych vás chtěl zvláště pozvat, abyste přemýšleli o situacích, ve kterých se cítíme „zaseknutí“ a uzavření v slepé uličce. Někdy se nám totiž zdá, že nemá smysl dál doufat; rezignujeme a nemáme už chuť bojovat. Tato situace je v evangeliích popsána obrazem ochrnutí. Proto bych se dnes chtěl zastavit u uzdravení ochrnutého, o kterém se vypráví v páté kapitole evangelia podle sv. Jana (5,1-9).

Ježíš přichází do Jeruzaléma na židovský svátek. Nejde hned do chrámu, ale zastaví se u brány, kde se pravděpodobně umývaly ovce určené k obětování. U této brány stálo také mnoho nemocných, kteří na rozdíl od ovcí neměli do chrámu přístup, protože byli považováni za nečisté! A tak je Ježíš sám navštívil v jejich utrpení. Tito lidé doufali v zázrak, který by mohl změnit jejich osud; vedle brány se totiž nacházela nádrž, jejíž voda byla považována za zázračnou, tedy schopnou uzdravovat: v určitých okamžicích se voda rozvířila a podle tehdejšího přesvědčení byl uzdraven ten, kdo se do ní ponořil jako první.

Vznikala tak jakási „válka mezi chudými“: můžeme si představit smutnou scénu těchto nemocných, kteří se namáhavě plazili, aby se dostali do nádrže. Ta nádrž se jmenovala Betzatha, což znamená „dům milosrdenství“: může to být obraz církve, kde se shromažďují nemocní a chudí a kde Pán přichází, aby uzdravoval a dával naději.

Ježíš se obrací konkrétně na muže, který je ochrnutý již třicet osm let. Je již smířený, protože se nikdy nemůže ponořit do nádrže, když se voda rozvíří (srov. v. 7). Ve skutečnosti nás často ochromuje právě zklamání. Cítíme se skleslí a hrozí nám, že upadneme do apatie.

Ježíš se tohoto ochrnutého ptá na něco, co se může zdát zbytečné: „Chceš být uzdraven?“ (v. 6). Je to však otázka nezbytná, protože když je člověk tolik let ochrnutý, může ztratit i vůli k uzdravení. Někdy raději zůstaneme v nemoci a nutíme ostatní, aby se o nás starali. Někdy je to

také záminka, abychom se nemuseli rozhodnout, co s životem. Ježíš však tohoto muže odkazuje k jeho nejhlubšímu a nejupřímnějšímu přání.

Tento muž totiž na Ježíšovu otázku odpovídá komplexněji a odhaluje svůj pohled na život. Nejprve říká, že nemá nikoho, kdo by ho ponořil do nádrže: vina tedy není na jeho straně, ale na straně ostatních, kteří se o něj nestarají. Tento postoj se stává záminkou, aby se vyhnul převzetí vlastní odpovědnosti. Ale je opravdu pravda, že neměl nikoho, kdo by mu pomohl? Zde je poučná odpověď svatého Augustina: „Ano, aby byl uzdraven, potřeboval nutně člověka, ale člověka, který byl také Bohem. [...] Přišel tedy člověk, kterého bylo třeba; proč tedy ještě odkládat uzdravení?“[1]

Ochrnutý pak dodává, že když se pokouší ponořit do jezírka, vždycky někdo přijde dřív než on. Tento muž vyjadřuje fatalistický pohled na život. Myslíme si, že věci se nám dějí, protože nemáme štěstí, protože osud je nám nepřátelský. Tento muž je skleslý. Cítí se poražen v boji o život.

Ježíš mu však pomáhá objevit, že jeho život je také v jeho rukou. Vyzývá ho, aby vstal, aby se zvedl ze své chronické situace a sebral své lůžko (srov. v. 8). To lůžko se nesmí opustit ani vyhodit: představuje jeho minulost plnou nemoci, je to jeho příběh. Až do té chvíle ho minulost blokovala; nutila ho ležet jako mrtvý. Nyní je to on, kdo může vzít to lůžko a odnést si ho, kam chce: může se rozhodnout, co udělá se svým příběhem! Jde o to jít dál a převzít odpovědnost za volbu cesty, kterou se vydáme. A to díky Ježíši!

Drazí bratři a sestry, prosme Hospodina o dar pochopit, kde se náš život zastavil. Zkusme dát hlas své touze po uzdravení. A modleme se za všechny, kteří se cítí ochromeni, kteří nevidí východisko. Prosme, abychom se vrátili do Srdce Kristova, které je pravým domovem milosrdenství!

Zpět na [OBSAH](#)

Víra postupně proměňuje náš život

Středa, 25. 6. 2025, papež Lev XIV.

Drazí bratři a sestry,

i dnes rozjímáme o Ježíšových uzdraveních, která jsou znamením naděje. V něm je síla, kterou můžeme zakusit i my, když s ním navážeme osobní vztah.

V naší době se velmi rozšířila nemoc, kterou lze nazvat únavou ze života: realita se nám jeví jako příliš složitá, těžká, obtížně zvládnutelná. A tak se uzavíráme do sebe, usínáme v iluzi, že až se probudíme, všechno bude jiné. Ale s realitou se musíme vypořádat, a spolu s Ježíšem to dokážeme. Někdy se také cítíme ochromeni soudy těch, kteří si druhé troufají škatulkovat.

Zdá se mi, že tyto situace najdeme v evangeliu podle Marka, kde se prolínají dva příběhy: příběh dvanáctileté dívky, která leží nemocná na lůžku a umírá, a příběh ženy, která již dvanáct let trpí krvácením a hledá Ježíše, aby ji uzdravil (srov. Mk 5,21-43).

Mezi tyto dvě ženské postavy evangelista vkládá postavu dívčina otce, který nezůstává doma a nestěžuje si kvůli nemoci své dcery, ale vychází ven a žádá o pomoc. Ačkoli je představeným synagogy, nevyužívá svého společenského postavení. Když je třeba čekat, neztrácí trpělivost a čeká. A když mu přicházejí říct, že jeho dcera zemřela a že nemá smysl obtěžovat Mistra, nepřestává věřit a doufat.

Rozhovor tohoto otce s Ježíšem přeruší žena trpící krvácením, která se dokáže přiblížit k Ježíši a dotknout se jeho pláště (v. 27). Tato žena s velkou odvahou učinila rozhodnutí, které změnilo její život: všichni jí říkali, aby zůstala opodál, aby se neukazovala. Odsoudili ji k tomu, aby zůstala skrytá a osamocená. Někdy i my můžeme být obětmi soudů druhých, kteří nám chtějí vnutit roli, která nám nepřísluší. Pak se cítíme špatně a nedokážeme se z toho vymanit.

Ona žena se vydává na cestu spásy, když v ní vyklíčí víra, že Ježíš ji může uzdravit: najde sílu k tomu, aby vyšla ven a vyhledala ho. Chce se

ho alespoň dotknout

Kolem Ježíše bylo mnoho lidí, a proto se ho mnoho lidí dotýkalo, ale jim se nic nestalo. Když se však tato žena dotkla Ježíše, byla uzdravena. V čem je rozdíl? Svatý Augustin komentuje tento bod v evangelním textu Ježíšovým jménem: „Dav se kolem mě tlačí, ale víra se mě dotýká« (Rozprava 243, 2, 2). Je to tak: pokaždé, když učiníme úkon víry adresovaný Ježíši, navážeme s ním kontakt a okamžitě z něj vychází jeho milost. Někdy si toho nevšimneme, ale milost nás tajně a skutečně dosáhne a zevnitř pomalu proměňuje náš život.

Možná i dnes mnoho lidí přistupuje k Ježíši povrchně, aniž by skutečně věřili v jeho moc. Chodíme po podlaze našich kostelů, ale naše srdce je možná jinde! Ona tichá a neznámá žena překonává svůj strach a dotýká se Ježíšova srdce rukama, které jsou kvůli nemoci považovány za nečisté. A hned pocítí uzdravení. Ježíš jí říká: „Dcero, tvá víra tě zachránila. Jdi v pokoji“ (Mk 5,34).

Mezitím přinášejí onomu otci zprávu, že jeho dcera zemřela. Ježíš mu říká: „Neboj se, jen věř!“ (v. 36). Potom jde do domu (představeného synagogy, pozn. překl.) a když vidí, že všichni pláčou a naříkají, praví: „Dítě neumřelo, jenom spí“ (v. 39). Vstoupí do pokoje, kde dívka leží, vezme ji za ruku a praví jí: „Talitha kum“, „Děvče, říkám ti, vstaň!“. Dívka vstala a hned chodila (srov. v. 41-42). Tento Ježíšův čin nám ukazuje, že nejen uzdravuje všechny nemoci, ale také probouzí ze smrti. Pro Boha, který je věčný život, je smrt těla jako spánek. Pravá smrt je smrt duše: té se máme bát!

Ještě jeden detail: Ježíš po vzkříšení dívky řekne jejím rodičům, aby jí dali jíst (srov. v. 43). To je další velmi konkrétní znamení Ježíšovy blízkosti k našemu lidství. Můžeme to však chápat i v hlubším smyslu a ptát se: když jsou naše děti v krizi a potřebují duchovní výživu, dokážeme jim ji poskytnout? A jak to můžeme udělat, když sami nejsme nasyceni evangeliem?

Drazí bratři a sestry, v životě jsou chvíle zklamání a skleslosti, a je tu také zkušenost smrti. Poučme se od oné ženy, onoho otce a jděme k Ježíši: On nás může uzdravit, může nás vzkřísit. Ježíš je naše naděje!

Zpět na [OBSAH](#)

Prosme Boha, aby uzdravil naši komunikaci

Středa, 30. 7. 2025, papež Lev XIV.

Drazí bratři a sestry,

touto katechezí zakončujeme naši cestu po veřejném Ježíšově životě, který sestával ze setkání, podobenství a uzdravování.

I doba, kterou právě prožíváme, potřebuje uzdravení. Náš svět je prostoupen atmosférou násilí a nenávisti, která ponižuje lidskou důstojnost. Žijeme ve společnosti, která onemocněla „bulimií“ připojení k sociálním médiím: jsme neustále online, zaplavováni obrazy, které jsou někdy falešné nebo zkreslené. Jsme zahlceni množstvím zpráv, které v nás vyvolávají bouři protichůdných emocí.

V této situaci v nás může vzniknout touha všechno vypnout. Můžeme dojít až k tomu, že raději nebudeme nic poslouchat. I naše slova mohou být špatně pochopena a můžeme být v pokušení uzavřít se do mlčení, do nesdělujícího se stavu, ve kterém si navzdory vzájemné blízkosti nedokážeme říci ty nejjednodušší a nejhlubší věci.

V této souvislosti bych se dnes rád zastavil u textu z Markova evangelia, který nám představuje muže, který nemluví a neslyší (srov. Mk 7,31-37). Stejně jako se to může stát nám dnes, i tento muž se možná rozhodl přestat mluvit, protože se necítil pochopen, a rozhodl se vypnout všechny hlasy, protože byl zklamán a zraněn tím, co slyšel. Vlastně to není on, kdo přichází k Ježíši, aby byl uzdraven, ale je přiveden jinými lidmi. Mohli bychom si myslet, že ti, kdo ho vedou k Mistrovi, jsou lidé, kteří se obávají jeho izolace. Křesťanská komunita však v těchto lidech viděla také obraz církve, která doprovází každého člověka k Ježíši, aby naslouchal jeho slovu. Tento příběh se odehrává na pohanském území, tedy v kontextu, kde jiné hlasy mají tendenci přehlušovat Boží hlas.

Ježíšovo chování se může zpočátku jevit jako podivné, protože vede toho člověka stranou (v. 33a). Zdá se, že tak zdůrazňuje jeho izolaci, ale při bližším pohledu nám pomáhá pochopit, co se skrývá za mlčením a

uzavřeností tohoto muže, jako by pochopil jeho potřebu důvěrnosti a blízkosti. Ježíš mu nejprve nabízí tichou blízkost prostřednictvím gest, která vypovídají o hlubokém setkání: dotýká se uší a jazyka tohoto muže (srov. v. 33b). Ježíš nepoužívá mnoho slov, říká to jediné, co onen muž v tuto chvíli potřebuje: „Otevři se!“ (v. 34). Marek uvádí toto slovo v aramejštině, Effatha!, jako by nám chtěl „naživo“ zprostředkovat jeho zvuk a dech. Toto jednoduché a nádherné slovo obsahuje výzvu, kterou Ježíš adresuje tomuto muži, který přestal poslouchat a mluvit. Je to, jako by mu Ježíš říkal: „Otevři se tomuto světu, který tě děsí! Otevři se vztahům, které tě zklamaly! Otevři se životu, kterému jsi přestal vzdorovat!“ Uzavřít se totiž nikdy není řešením.

Po setkání s Ježíšem nejenže ten člověk znovu promluvil, ale mluvil „správně“ (v. 35). Toto příslovce, které evangelista vložil do textu, nám snad chce říci něco víc o důvodech jeho mlčení. Možná tento muž přestal mluvit, protože měl pocit, že věci říká špatně, možná se necítil dostatečně způsobilý. Všichni zažíváme, že nám někdo špatně porozumí a že se necítíme pochopeni. Všichni potřebujeme prosit Boha, aby uzdravil náš způsob sdělování, nejen proto, abychom komunikovali účinněji, ale také abychom svými slovy neubližovali druhým.

Začít znovu mluvit správně je začátek cesty, není to ještě cíl. Ježíš totiž zakázal tomu muži, aby vyprávěl, co se mu stalo (srov. v. 36). Chceme-li Ježíše skutečně poznat, musíme projít určitou cestou, být s ním a projít i jeho utrpením. Až ho uvidíme poníženého a trpícího, až zakusíme spasitelnou moc jeho kříže, teprve tehdy budeme moci říci, že jsme ho skutečně poznali. K tomu, abychom se stali Ježíšovými učedníky, neexistují žádné zkratky.

Drazí bratři a sestry, prosme Pána, abychom se naučili komunikovat poctivě a rozvážně. Modleme se za všechny, kteří byli zraněni slovy druhých. Modleme se za církev, aby nikdy nezanedbávala svůj úkol přivádět lidi k Ježíši, aby mohli naslouchat jeho slovu, byli jím uzdraveni a sami se stali nositeli jeho poselství o spáse.

Zpět na [OBSAH](#)